

Психокорекція монетарних установок особистості

Катерина Шеремет

магістрантка ННІ психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

Ірина Сингаївська

кандидат психологічних наук,

доцент, директор ННІ психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

ORCID: 0000-0001-6802-0081

У зв'язку із останніми умовами розвитку суспільних проблем зростає кількість безробітних осіб. З'являється страх, що завтра людина може залишитися без роботи та засобів існування. Через зміну ставлення людей до грошей відбувається зміна відчуття особистості психологічного благополуччя та змінюються монетарні установки. Важливість вивчення ставлення особистості до грошей, її монетарних установок стосовно них є важливим, оскільки, гроші є психологічним явищем. Якщо не визначити та не вивчити роль монетарних установок, а також їхній вплив на психологічний розвиток людини, то неможливим буде і розкриття механізмів, які здійснюють вплив на установки та мотивацію економічної діяльності. Сьогоднішні умови розвитку суспільства вимагають від людини бути економічно підкованою та ефективною, обізнаною. Тому виникає необхідність психологічної допомоги у сфері взаємодії «людина-гроші» у вигляді корекції чи психокорекції.

Ставлення до грошей в психологічній науці визначається через контекст монетарних соціальних установок [1]. Здійснивши аналіз наукових праць, М. Сімків з'ясувала, що питання ставлення до грошей у контексті монетарних установок досліджували І. Резвова, К. Ямаучі, Д. Темплер, А. Фернем. Сама науковиця вважає, що монетарні установки можна визначити через реакцію (позитивну чи негативну) щодо грошей. Ця реакція визначається через переконання, почуття та дії відносно грошей [2].

Монетарні соціальні установки є групою соціальних установок, які формуються в результаті накопичення досвіду поведінки з грошима й через які проявляється взаємодія з оточуючими індивідами щодо грошей. Це пов'язано з ієрархією потреб людини, умовами, в яких особистість діє і ця дія спрямована на задоволення монетарних потреб. Монетарні соціальні установки не являються проміжними змінними між грошима як об'єктом монетарних соціальних установок і пізнавальними вербальними судженнями або вербальними судженнями про реальну поведінку, пов'язану з грошима [1]. Монетарні соціальні установки характеризуються такими особливостями:

- структурністю (передбачає когнітивний, поведінковий і афективний компоненти ставлення до грошей);
- ієрархічністью;
- валентністю (має позитивні, негативні, нейтральні ознаки);

- сформованістю (відбувається через накопичений досвід в процесі активної взаємодії особистості з оточуючим світом).

Теоретичний аналіз джерел продемонстрував та засвідчив, що детермінантами формування монетарних установок є: статеві, вікові особливості людини, а також її рівень освіти, соціальне оточення. Окрім цього, на формування монетарних установок впливають індивідуально-психологічні особливості людини, її економічний стан, а також суспільний статус. Сукупний вплив всіх цих детермінант призводить до формування в особистості відповідного ставлення до грошей. Монетарні установки впливають на ставлення до грошей, і відповідно до цього вибудовуються професійні цілі та кар'єрні орієнтації, які направляються на те, щоб зайняти конкретний соціальний та економічний стан в соціумі [3].

На основі монетарних установок формується монетарна поведінка. Неправильно сформовані монетарні установки призводять до прагнення бути фінансово забезпеченим, людина живе від зарплати до зарплати і не прагне покращити свою ситуацію, бо вважає це неможливим. Тому такі негативно сформовані монетарні установки потребують корекційного впливу [4]. На нашу думку, найбільш ефективний психокорекційний вплив на монетарні установки здійснює аналітична психологія.

Згідно з уявленнями К. Юнга, людина має несвідому сферу, де взаємодіють два елементи: особисте та колективне несвідоме. Таку формулу можна застосовувати щодо ставлення до грошей та монетарних установок. Особисте несвідоме у формуванні монетарних установок розвивається внаслідок особистісного досвіду людини у взаємодії з грошима, які були в минулому. Колективне несвідоме ставлення до грошей виникає не внаслідок особистого досвіду, а внаслідок досвіду соціального, який передавався із покоління до покоління, та прийнятий у суспільстві. Колективне несвідоме ставлення до грошей проявляється через архетипи [5]. Архетипами являються образи, які виникають в пам'яті людини і є певними установками, що зумовлюють схильність особистості проявляти певні реакції та ставлення до грошей. Архетипи «працюють» там, де немає сформованих свідомих понять, зокрема до грошей.

Методи аналітичної психології передбачають роботу з монетарними установками з несвідомим. Використовуючи методи аналітичної психології, клієнт матиме глибоке розуміння та усвідомлення ставлення до грошей; віднайде ресурси для втілення якихось своїх цілей, щоб досягти фінансової незалежності та змінити ставлення до грошей. Людина, яка прагне змінити монетарні установки, повинна усвідомити, що гроші це не ціль, а засіб досягнення бажаного. При використанні методів аналітичної психології особистість повинна усвідомити закладений потенціал її індивідуальності та можливостей у зміні ірраціональних установок. Людина, для зміни монетарних установок, спочатку повинна усвідомити та реалізувати смисли свого життя та усвідомити необхідність творити, реалізувати справу свого життя. Ефективність психокорекційної роботи в групах «Я та гроші» залежить від таких детермінант

[6]: інтенсивність психокорекційних заходів, пролонгованість корекційного впливу, своєчасне виявлення відхилень і порушень у розвитку клієнта.

Ключові слова: монетарні установки; психологія; особистість.

Список використаних джерел

1. Акулова І., Афанасьєва Н. Є. Особливості ставлення до грошей людей з різним рівнем особистісної зрілості. Сучасний стан розвитку екстремальної та кризової психології: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції X. : НУЦЗУ, 2017. С. 11-14
2. Сімків М. Соціально-психологічні аспекти ставлення до грошей. Вісник Соціогуманітарні проблеми людини. 2010. № 5. С. 209-217.
3. Курилишин М. Монетарні установки жінок із різними кар'єрними орієнтаціями. Психологічні проблеми сучасності: Тези XII науково-практичної конференції студентів та молодих вчених. Львів, 14-15 травня 2015 року. Львів, 2015. 78 с.
4. Сингаївська І. В. Соціально-психологічний тренінг особистісного зростання як метод розвитку життєвої компетентності особистості // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство / Науково-методичний збірник.-К.: Контекст, 2000.-С. 122–125.
5. Юнгіанське консультування: кол. моногр. / Ткач Р. М., Сербова О. В., Сингаївська І. В. та ін.; за ред. Ткач Р. М.-К.: Талком, 2021.-220 с.
6. Шамне А. В. Ставлення до грошей, монетарні установки і цінності сучасної молоді України Проблеми сучасної психології. 2018. № 1. С. 189-195.